

«Միջին գլխաւորապէս լինում է բուրդ գլելուց. նշանակուած օրը ամէն մին իր սանդերքը (բուրդ գլելու պողպատէ ճաղերով գործիքը) վերցրած զնում է հարեւանի տունը, ծալապատիկ նստում են շարքով, տանտիկինը բուրդը բերում բաժանում է եւ նրանք կտոր վերցրնելով, առաջ երկու ձեռքով քծծում են՝ բաց են անում խճճուած մազերը եւ սանդերքի ճաղերից անցնելով, փափկացնում, աղբից մաքրում, շատ մանր մազերը թողնում սանդերքի վրայ, երկայններին կիսալուսնաձեւ տալով, ծնկների տակ զնում»:

«Այդ կիսալուսնաձեւ բուրդը ասում է մալանջ, իսկ ճաղերի վրայ մնացած տականքը՝ քոֆ, որը գործադրում են դոշակներ (անկողին) լցնելու»:

«Մալանջները իրար հետ միացնելով հաստ պարանի պէս քիչ ոլորում են, կծկում ձմերուկի մեծութեամբ եւ պատառուկ շինում: Այդ պատատուկները քանդելով, նորից գլում են, աւելի մաքուր մալանջներ շինում եւ դրանից ֆախարակով թել մանում»:

«Ճախարակը ունի հետեւեալ մասերը՝ քոփը (անիւր), որի վրայ ամրացրուած է կոռնը (թելը), թելի վրայ շարքովիլը, որ ձեռով պլտրտոցնում են: Ճախարակը ունի ստներ, ստների վրայ հագցրած է պողպատէ իլիկը. իլիկի մասերն են կոլոր լիսեռը եւ կաշուի ականջը, որը ծառայում է իլիկը բարձրացնելու կամ ցածացնելու համար: Իլիկի ծայրին ձախ ձեռով բռնած մալանջը մօտեցնելով, իսկ աջ ձեռով շարքիկը պտոցնելով, թելը փաթաթում է վրան, այդպէս շարունակում են, մինչեւ որ թելը լիսեռի ամբողջ երեսը ծածկում է եւ դէպի իլիկի ծայրը զնալով կոնաձեւ է ստանում: Այդ կոնաձեւ հաւաքուած կծիկը, որին վեստ են ասում, հանում են իլիկից, եթէ թելը բարակ է ու ուղում են հաստ լինի, երկու վեստերի թելերը անցնում են ճախարակի իլիկին (ասեղին) եւ նորից մանում, վերտեր շինում»⁽¹⁶⁾:

Իսկ Թրքահայաստանի մէջ բուրդի եւ թելի պատրաստութեան համար թանկագին տեղեկութիւններ կու տայ Ե. Լալայեան, անգուղական ազգագիրը: Ինք անձամբ այցելած է Վասպուրականի Շատախ գիւղը, որուն բնակիչները 250 տուն գուտ հայ էին, որոնցմէ 140 տունը շարգործութեամբ կը զբաղէր, եւ որոնց արտադրութիւնը նըշանաւոր էր:

Հոս կ'արտադրեմ Շատախի մէջ բուրդ ներկելու մասին տրուած ընդարձակ ծանօթութիւն մը: Որքան որ ասիկա Շատախի բուրդէ չալերուն համար գործածուած բուրդի ներկումին կը վերաբերի, այնուհանդերձ գորդերու բուրդին ներկումէն չի տարբերի, որով ասիկա կարելի է գորդերու բուրդին ներկումն ալ նկատել:

(16) «Հանդ. Ամս.», 1928, էջ 475-476: Բուրդ գլելը եւ գորգ գործելը Ղարաբաղում: Կ. Կ. Մելիք Շահնապարեանց: